

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARĖ
AGNĖ ZUOKIENĖ

Kodas 8860529 Gedimino pr. 53, LT- 01109 Vilnius Tel. (8~5) 2396700
El.p. Agne.Zuokiene@lrs.lt

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Ministrui Donatui Jankauskui
A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius,

2010-09-03 Nr. 230

DĖL NEIĞALIESIEMS TEIKIAMŲ TRANSPORTO LENGVATŲ SISTEMOS TOBULINIMO

Sulaukusi kreipimūsi iš visuomenės narių bei nevyriausybių organizacijų, kreipiuosi į Jūsų ministeriją dėl neiğaliesiems teikiamų lengvatų sistemos tobulinimo ir reglamentavimo tikslinimo.

2010 m. liepos mėn. raštu Nr. 195 kreipiausi į Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją atkreipdama dėmesį, kad *Transporto lengvatų įstatymo 7 straipsnis* (Žin., 2000, Nr. 32-890), mūsų vertinimu, numato, kad neiğalieji, turintys sutrikusią judėjimo funkciją, turi teisę gauti abi kompensacijas: transporto išlaidų bei lengvųjų automobilių įsigijimo ir jų techninio pritaikymo išlaidų kompensaciją. Tuo tarpu poįstatyminis teisės aktais ne detalizavo transporto lengvatų, nustatytų įstatyme, skyrimo tvarką, o sukūrė savarankiško turinio teisės normą: įtvirtino įstatymo skiriamų lengvatų alternatyvą. Manytina, kad **norint sutrikusią judėjimo funkciją turintiems asmenims apriboti transporto lengvatas** (t.y. nustatyti, kad galima tik viena iš dviejų nurodytų įstatyme, kurias, *expressis verbis* įstatyme nustatyta, asmuo turi teisę kiekvieną mėnesį <...>, vieną kartą per 6 metus gauti <...> “), **tai turi būti daroma įstatymo, o ne poįstatyminių teisės aktų lygmeniu.**

Lietuvos neiğaliųjų draugijos pirmininko Zigmanto Jančiauskis nuomonė dėl minėtų transporto lengvatų reguliavimo: įstatymo nuostatoje nenumatyta galimybė ar būtinybė skirti vieną iš lengvatų ar rinktis vieną iš lengvatų, todėl galima pagrįstai teigti, jog yra nepagrįstai siaurinama įstatymo taikymo sritis, kas gali būti laikoma prieštaravimu aukštesnės galios teisės aktui. Nuo 2009 m. gegužės 31 dienos neiğaliesiems, kuriems naujai vertinamas specialiųjų išmokų poreikis, yra nustatomas tik vienas iš ankščiau buvusių keturių poreikių ir neiğalieji liko nepatenkinti. Lietuvos neiğaliųjų draugijos pirmininko teigimu, vertinant, ar įstatyme paminėtos dvi lengvatos dubliuoja

viena kitą, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad jos yra visiškai nelygiavertės išmokų dydžio atžvilgiu. Taip pat reikėtų vertinti tų išmokų paskirtį ir turinį: vienu atveju kompensuojama transporto išlaidos (nėra aišku, kokia šios kompensacijos paskirtis, nes šiuo metu asmuo gauna 32,5 Lt/mėn., o tokia suma neįmanoma padengti jokių transporto išlaidų), o kitu atveju – kartą per 6 metus kompensuojama lengvųjų automobilių įsigijimo ir jų techninio pritaikymo išlaidos (šiuo metu išmokos dydis - 4160 Lt). Atsižvelgiant į šių dviejų lengvatų skirtumus tikrai **negalima teigti, jog šios kompensacijos dubliuoja viena kitą. Pagal jų paskirtį ir išmokos dydį jos gali būti laikomos papildančiomis** viena kitą. Tačiau, be to, p. Zigmantas pažymi, kad nagrinėjant Transporto lengvatų įstatymą reikia atkreipti dėmesį į tai, kad neįgaliesiems numatyta net tik teisė į transporto išlaidų kompensaciją (7 str.), bet ir numatytos galimybės įsigyti važiavimo bilietą su nuolaida (5 str.). Todėl kalbant apie neįgaliuosius ir jiems įstatymuose numatytas tikslines išmokas (transporto išlaidų ir lengvųjų automobilių įsigijimo bei jų techninio pritaikymo išlaidų kompensacijas), reikėtų suprasti, kad jos **turėtų būti skiriamos tik tiems asmenims, kurie dėl sutrikusių judėjimo funkcijų be kito asmens pagalbos negali pasinaudoti šiuo metu šalyje teikiamomis visuomeninio transporto paslaugomis**, tuo pačiu – ir teikiamomis transporto lengvatomis. Todėl Draugijos pirmininkas iš dalies sutinka su ministerijos argumentu, kad šiuo įsakymu buvo siekiama taupyti valstybės lėšas ir nedubliuoti lengvatų. Taigi, mano vertinimu reikalinga lengvatų sistemą peržiūrėti taip, kad būtų užtikrintas jos racionalumas, lengvatos nebūtų dubliuojamos, tačiau, svarbiausia, - būtų patenkinti neįgalių asmenų poreikiai bei užtikrinta jų integracija į visuomenę.

Draugijos pirmininkas taip pat pažymi, kad turbūt vienintelė galimybė pasiekti interesų pusiausvyrą – teikti transporto paslaugas. Šiuo metu transporto paslaugos teikiamos vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu, tačiau jame numatyta galimybė vežti neįgaliuosius tik į gydymo įstaigas. Toks **siauras transporto paslaugų ratas užkerta bet kokį kelią sėkmingai integracijai ir pilnaverčiam dalyvavimui visuomenėje.**

Taip pat, atrodo, reikšmingi ir racionalūs p. Zigmanto Jančiauskio pastebėjimai, susiję su nepritaikytos aplinkos kompensavimu tikslinėmis kompensacijomis. Sistemškai vertinant įstatyminę bazę (LR Socialinės integracijos įstatymą, LR Socialinių paslaugų įstatymą) vertėtų pastebėti, kad **valstybė turi kompensuoti nepritaikytą aplinką ir kitas socialines, fizines kliūtis asmenims, turintiems judėjimo negalią - asmeniui taip sukuriama sąlygos optimaliai integruotis į visuomenę.** Tačiau, svarbu, šios kompensacijos neturi būti tapatinamos su lengvatomis ar prarasto darbingumo kompensacija. Taip pat, **jei asmuo gautų tik vieną išmoką, dengiančią transporto išlaidas, būtų visiškai užkirstas kelias sėkmingam jo integravimuisi ir dalyvavimui visuomeniniame gyvenime.**

Remiantis tuo, kas išdėstyta, kreipiuosi į ministeriją siūlydama apsvarstyti prašymą sistemos tobulinimo tikslais sudaryti darbo grupę. Jei racionalizavimo ir optimizavimo darbų bus nuspręsta imtis, į darbo grupės sudėtį prašau įtraukti ir Lietuvos neįgaliųjų draugijos pirmininką Zigmantą Jančauskį.

LR Seimo narė

Agnė Zuokienė

